

ex toto, cui erat unita; ergo ablata illa unione, jam non participat illam conditionem totius. Item jam non gaudet privilegiis illius communitatis; ergo nec debet onera participare, aut secum ferre. Item jam non comprehenditur sub verbis sententiæ, vel legis, quæ per se primo solum interdicunt communitatem, personas vero solum concomitanter ut partes ejus; ergo ablata ratione partis, aufertur tota ratio, et fundamentum hujus censuræ. Tandem qui post interdictum latum denuo conjungitur tali communitati, statim participat interdictum ejus, ut in superioribus ostensum est; ergo et e converso, qui ab ea separatur, hoc ipso desinit interdictum participare. Est enim hujusmodi interdictum quasi lex quædam illi communitati imposita; ideo non obligat nisi membra ejus; igitur eo ipso, quod desinit esse membrum talis communitatis, desinit etiam hujusmodi interdicto ligari. Atque hæc est communis sententia Canonistarum in cap. Si sententia, de Sent. excomm., et Summistarum, verb. *Interdictum*, præsertim Sylvestri, *Interdictum*, 2, num. 40, 41 et 42, ubi refert Calderinum, qui hoc late tractat in tractatu de Interdicto, membr. 2, et idem tenet Covarruvias, lib. 2 Variar., cap. 8, num. 40.

17. *Occurritur duplici objectioni.* — Neque contra hoc urget argumentum, quod sumi posset ex dictis de interdicto locali; est enim diversa ratio quia locus etiam generalis non interdicatur per modum unius corporis politici, quod proprio nomine colectivo significari solet, sed tanquam totum quoddam integrale, cujus partes non sunt ab ipso separabiles, ut fuse declaravimus; per interdictum autem personale generale primario interdicatur corpus quoddam politicum, cujus membra possunt ab illo moraliter separari. Similiter etiam hoc non repugnat generali regulæ, quod interdictum non cessat donec relaxetur: tum quia hoc semper verum est respectu illius rei, quæ per se, ac primario interdicatur; tum etiam quia illud etiam procedit durante re, quæ interdicatur, et sub ea ratione, qua interdicatur; hic vero eo modo, quo per hanc censuram ligantur singulæ personæ, non permanet id, quod interdicatur secundario, et concomitanter, quando talis persona a communitate separatur, quia non interdiceretur ut talis persona, sed ut pars talis communitatis.

18. *Qui causam dedit interdicto, quamvis a communitate recedat, eo ligatur.* — Per

ingressum religionis non liberatur quis speciali interdicto. — Sed quid, si is, qui mutat domicilium, seu a communitate separatur, causam dedit interdicto? Videtur enim sequi ex dictis, etiam illum liberari ab hoc interdicto per talem separationem, quia etiam ille non interdicatur nisi ut membrum universitatis. Nihilominus omnes dicti auctores hunc excipiunt dicentes, secum ferre interdictum, quantumvis a communitate recedat. Et ratio optima est, quia respectu illius tale interdictum non est generale, sed habet vim specialis, quod non per participationem a communitate, sed per se afficit talem personam; imo quodammodo tale interdictum redundat in communitatem ex tali persona, nam illius causa interdicatur. Denique talis persona interdicta est propter contumaciam suam; et ideo non expedit, ut perseverante contumacia, possit interdicto liberari a tali communitate recedendo; secus vero est de his, qui cum innocentes sint, hoc interdicto afficiuntur, solum quia partes sunt communitatis. Excipit tamen Sylvester supra, num. 42, eum, qui separatur a populo interdicto per ingressum, vel professionem religionis; putat enim, illum liberari interdicto, etiamsi fuerit in culpa, quia religio (ait) est maxima pœna, et mors civilis. Sed nisi ex privilegiis religionis id habeatur, ex jure communi, aut ex dicta ratione non satis probatur quis omni Ecclesiastica censura ipso facto liberari, si in eum specialiter lata sit; hoc autem interdictum habet vim specialis censuræ respectu ejus, qui in culpa fuit.

19. *Si populus interdictus ob peccatum domini desinat esse illius domini, an cesset interdictum.* — Tandem posset e contrario dubitari, an, si populus est interdictus propter peccatum domini, et desinat esse illius domini, hoc ipso cesset interdictum in tali populo, quia non videbatur interdicti nisi ut corpus talis capitis, ut sic dicam; ergo ablato hoc respectu cessat interdictum; sicut de singulis personis dicebamus, ablata ratione partis, sub qua interdicerentur, cessare in eis interdictum. Dicendum vero est, in eo casu non tolli interdictum illius populi ipso facto. Ratio est, quia qui per se primo interdicatur, est talis populus, et ille idem manet etiam sub ratione talis corporis publici, etiamsi non maneat sub eodem domino vel gubernatore. Unde licet subjectio ad talem dominum fuerit necessaria conditio, ut propter ejus delictum populus interdicto subiceretur,

tamen non fuit quasi formaliter constituens illud corpus, quod subicitur interdicto; ac propterea interdictum illud semel latum non pendet in conservari ab illa conditione, nec potest aliter, quam per propriam relaxationem auferri, nisi totus populus dissipetur.

An qui ligatus personali interdicto particulari moritur, antequam absolvatur, ipso facto liberetur interdicto.

20. *Prima sententia.* — *Impugnatur præcedens opinio.* — Tertius casus est de interdicto personali particulari, et est difficultas, quando is, qui erat interdictus, ante absolutionem consecutam moritur vere pœnitens; tunc enim aliqui putant, ipso facto liberari interdicto, nec indigere relaxatione. Quod videtur probari ex cap. Is cui, de Sententia excomm., in 6, ubi de eo, cui est ingressus Ecclesiæ interdictus, dicitur: *Talis quoque, si hoc interdicto durante decedat, non debet in Ecclesia, vel cæmeterio Ecclesiastico, nisi pœnituerit, sepeliri*; ergo e converso, si pœnituerit, sepeliri poterit absque alia relaxatione; ergo omnino sublatum fuit interdictum; nam quoad alios effectus per destructionem subjecti destructum fuit, quia corpus defuncti non est capax aliorum divinatorum officiorum, vel sacramentorum, quibus privat interdictum. Anima vero non privat ratione interdicti suffragiis vel aliis Ecclesiasticis bonis, quorum particeps esse potest; et ideo interdictum ad illam semel a corpore separatam nullo modo extenditur. Atque ita sentit Covarruvias, in cap. Alma, part. 2, § 4, n. 3. Sed contra, nam sequitur, illum ægrotum, eo ipso quod ille, dum viveret, pœnitentiam egit, liberatum fuisse illo interdicto, etiam quoad alios effectus talis interdicti; poterat ergo ille pœnitens, etiam dum viveret, ingredi Ecclesiam, et in ea communicare, vel alia divina participare, quia nulla videtur esse ratio, ob quam ille per pœnitentiam liberetur ab interdicto quoad effectum, quem habet in corpore defuncti post mortem ejus, et non quoad effectus, quod habet in vivente. Hoc autem consequens repugnat his, quæ diximus, et rationi, quia censura non tollitur per pœnitentiam, etiamsi propter contumaciam lata sit, sed tollitur per Ecclesiæ absolutionem.

21. *Secunda sententia.* — Et ideo Joannes Andreas, Ancharranus, Geminianus et Philippus Francus existimant, in eo casu neces-

sarium esse, ut post mortem pœnitentis interdictum relaxetur quoad viventes; illi enim sunt, qui proprie obligantur, ut non tradant sepulturæ corpus defuncti, qui ligatus censura absque absolutione decessit; eorum autem obligatio non tollitur ipso facto per pœnitentiam alterius, argum. cap. A nobis, 2, de Sententia excommunicationis; jam enim ostendimus, quoad hoc excommunicationem et interdictum æquiparari. Sensus ergo illius cap. Is cui (omissis aliis expositionibus in superioribus tactis), est, quando aliquis interdictus signa pœnitentiæ exhibuit, relaxari debere interdictum, vel etiam posse a quolibet sacerdote, ut sepultura non negetur. Nam quia interdum solent jura privare sepultura Ecclesiastica propter peccatum, etiamsi ante mortem pœnitentia præcedat, ut patet ex cap. 4 de Torneamentis, et ex cap. 2 de Raptoribus, ideo specialiter expressum est in eo textu, ut propter tale delictum, vel interdictum, si pœnitentia præcedat, sepultura Ecclesiastica non denegetur; id tamen intelligendum est servato debito ordine, quod nimirum relaxatio interdicti præcedat, propter rationes supra datas, quæ tunc etiam locum habent.

22. *Cap. Is cui, tam de interdicto ob contumaciam quam in puram pœnam intelligitur.* — Unde obiter colligo, decisionem illius textus non solum habere locum in interdicto lato ob contumaciam (quod Covarruvias sentire videtur), sed etiam in lato in puram pœnam, sive simpliciter, sive ad certum tempus latum sit; nam textus absolute loquitur de illo, cui est Ecclesiæ ingressus interdictus; nec restringit ad casum contumaciæ; ergo nec nos restringere debemus. Item prior pars illius textus, quæ rigorem continet, quatenus dicit irregularem fieri eum, qui tali interdicto ligatus in Ecclesia celebrat, comprehendit non solum eum, qui ob contumaciam interdicatur, sed etiam in pœnam, vel ad certum tempus, ut constat ex supra dictis et ex omnium sententia; ergo etiam posterior pars, quæ favorem continet, cum eadem amplitudine debet intelligi. Si quis ergo propter crimen aliquando per mensem vel annum ab ingressu Ecclesiæ interdictus sit, quamvis ante elapsum illud tempus decedat, si vere pœnitens moriatur, non debet Ecclesiastica sepultura privari ex vi hujus textus. Cum autem constat, tale interdictum non tolli ipso facto propter pœnitentiam, manifestum est tunc esse tollendum, et hanc facultatem in

illo textu concedit; hæc ergo videtur esse legitima interpretatio illius textus pro quocumque interdicto.

SECTIO II.

Quis possit interdictum relaxare.

4. Reliqua, quæ de relaxatione interdicti desiderari valent, brevissime possunt expediri. Nam de effectibus ejus nihil dicere necesse est, nec de causa finali, quæ in idem coincidunt, quia constat, proprium effectum hujus absolutionis esse tollere hanc censuram, et restituere homini omnia illa bona, seu moralem aptitudinem ad illa, quæ interdictum tollebat vel impediabat; et propter hanc præcipue causam dari, quamvis requirat causam motivam, vel pœnitentiam, et satisfactionem ejus, qui causam dederat interdicto; vel aliam justam rationem ad majus commune bonum, vel ejus, qui interdictus fuerat, pertinentem. De causa etiam materiali nihil dicere oportet; nam hæc eadem est, quæ ipsius censure, quia privatio et habitus circa idem versantur. Solum ergo pauca dicenda supersunt de causa efficiente, et de modo seu forma ferendi hanc absolutionem.

2. *Is tollere potest interdictum qui tulit sententiam, vel ejus superior.* — Circa priorem causam recolenda sunt dicta de censuris in communi, et ad hanc particularem applicanda; nam, si interdictum ab homine latum sit per particularem sententiam, solus ille, qui eam tulit, vel ejus superior, vel alius ex commissione ejus potest illam auferre, quod late ibi declaravimus, neque hic occurrit aliquid speciale dignum animadversione. Atque ita sentit Sylvester, *Interdictum*, 3, num. 16, et alii Summistæ eodem verbo, et Soto, in 4, dist. 22, quæst. 3, art. 4, concl. 3, et juris interpretes communiter in cap. Si sententia, et Si civitas, de Sententia excomm., in 6. Si autem interdictum sit a jure latum, distinguendum est de illo, quod fertur in pœnam tantum delicti commissi, vel ob contumaciam. Illud prius regulariter fertur ad certum tempus, quo elapso per se finitur; si autem ante elapsum tempus tollendum sit, existimo non posse tolli, nisi a legislatore vel ejus superiore, vel ab eo, qui potestatem habet dispensandi in tali lege. Quod supra in simili diximus de suspensione cum Navarro et aliis, quos ipse refert, cap. 27, num. 162. Est eadem ratio de hac censura, quando similiter

in pœnam fertur; videantur ergo ibi dicta, et huic loco applicentur.

3. Unde idem dicendum est de interdicto simpliciter lato absque temporis limitatione, si in puram pœnam feratur, et non ut a contumacia recedatur, quamvis illud, ut supra dixi, raro contingat, solumque ita interpretandum sit, quando fertur ob delictum pure præteritum, quod non habet tractum successivum in futurum; neque etiam aliqua conditio additur, quæ in futurum pendeat; quod vix credo posse fieri in hac censura, et ideo circa hoc non immoror; tamen si fiat, servanda sunt et applicanda dicta de suspensione, simili modo lata.

4. *Interdictum potest ferri cum reservatione.* — *Quod excommunicatio reservata feratur, non est signum interdictum ob idem crimen latum esse reservatum.* — *Quis possit ab interdicto absolvere.* — Superest, ut dicamus de absolutione ab interdicto, quod fertur ob contumaciam. Quod dupliciter ferri potest: primo cum reservatione, ut constat ex casibus præcedenti disputatione numeratis; nam saltem interdictum latum in bulla Cœnæ Domini reservatum est, quanquam Soto, supra, art. 4, in fine 3 conclus., absolute dicat, nullum esse interdictum juris Summo Pontifici reservatum, quod forte est verum de facto de interdictis latis in corpore juris, non tamen de omnibus, et multo certius est posse interdicta ferri a jure cum reservatione, sicut possunt ferri ab homine vel per particularem vel per generalem sententiam. Adverti tamen oportet non satis esse, quod excommunicatio, verbi gratia, personæ, quæ causam dedit interdicto communitatis vel loci, reservata sit, ut interdictum etiam censeatur reservatum, quamvis oppositum existimaverit Sylvester, secutus Archidiaconum, *Interdictum*, 3, num. 16, sine fundamento. Quia excommunicatio et interdictum diversæ censure sunt, et quamvis pro eodem delicto simul ferantur, vel respectu diversorum, ut sunt communitas vel locus, et persona privata, vel etiam respectu ejusdem, potest una reservari, et non alia, quia non habent in hoc necessariam connexionem. Unde potius eo ipso quod in una censura exprimitur reservatio, et in alia taceatur, ab ea tacite excluditur, juxta c. Nonne, de Præsumpt., et ita tenuit Joann. Andr., ut idem Sylvester. refert, et sentit Gloss. in Clem. 1, § Verum, verb. *Excommunicationis*, de Hæret. Necessarium ergo est, ut reser-

vatio in censuram interdicti directe cadat. Illa vero supposita certum est, tale interdictum tolli non posse, nisi ab eo, qui sibi illud reservavit, ut per se constat et ex supra dictis de censuris in communi. Unde obiter confirmari potest, quod præcedenti sectione diximus, interdictum latum ob contumaciam non auferri ipso facto propter pœnitentiam vel satisfactionem, alias nullius momenti esset reservatio; solum hic adde Episcopos posse absolvere ab his interdictis reservatis Pontifici, si casus occultus sit, per Concilium Trid., sess. 24, cap. 6 de Reform. Nam licet in priori parte illius textus, quæ est de dispensatione, solum sit sermo de irregularitate et suspensione, et ideo illa non extendatur ad interdictum quod non est censura, nec absolutione tollitur, sed dispensatione, ut si in puram pœnam sit pro certo impositum personæ; nihilominus in posteriori parte, quæ est de absolutione, sermo est absolutus de omnibus casibus reservatis; et ideo hanc etiam censuram comprehendit.

5. *Quodvis interdictum locale non reservatum tolli potest solum ab habente jurisdictionem Episcopalem.* — Alio modo potest ferri hoc interdictum a jure simpliciter et sine reservatione. Et tunc est difficultas, an inferior possit absolvere a tali interdicto. In qua difficultate ulterius distinguendum est de interdicto locali et personali; nam illud prius, sive generale, sive particulare, nunquam videtur posse tolli, nisi auctoritate Episcopi illius loci, vel qui in illo participet Episcopalem jurisdictionem. Ab his autem tolli posse videtur, etiam si jure Pontificio latum sit, dummodo non sit reservatum. Hæc posterior pars probatur ex regula cap. Nuper, de Sententia excomm.: *Quod legislator non reservavit, aliis ordinariis iudicibus concessisse videtur.* Quem textum statim magis expendemus. Respectu autem loci solus Episcopus, vel qui Episcopalem jurisdictionem participat, est ordinarius iudex, habetque jurisdictionem in foro contentioso, quæ ad hujusmodi relaxationem necessaria est.

6. *Idem dicendum de personali generali.* — Atque hæc eadem ratio idem convincit de interdicto generali personali, quia etiam respectu communitatis ordinarius iudex in Ecclesiastico foro externo est Episcopus. Nec respectu communitatis, ut sic, habet locum jurisdictionem in foro interiori sacramenti pœnitentiæ, ut ratione illius concessa censeatur jurisdictionem ad tollendam hanc censuram, quia

communitas ut sic non est capax sacramenti pœnitentiæ. Et hinc ulterius colligo, non posse singulas personas populi generaliter interdicti liberari a participatione talis interdicti per parochum, aut alium similem inferiorem clericum. Ratio est, quia respectu talis interdicti nullam habet jurisdictionem, eo quod non feratur per se in personas singulas, sed in communitatem. Item, quia secundum ordinariam legem Ecclesiæ repugnant universitatem ut sic manere interdictam, et tamen personas singulas persistentes membra communitatis liberari, et absolvi a tali interdicto; quamvis enim alicui fortasse hoc possit interdum concedi, id tamen erit per modum privilegii aut dispensationis, non vero ordinario jure; ergo non potest hoc fieri auctoritate alicujus inferioris, qui potestatem non habet ad tollendum totum interdictum. Et confirmatur, quia alias fieri posset, ut tale interdictum sigillatim auferretur ab omnibus personis illius populi, manente interdicto toto populo ut sic, quod repugnat; alioqui tale interdictum inutile esset, argument. cap. Si sententia, de Sententia excomm. Neque in his invenio difficultatem, quæ communia esse videntur, ut patet ex Gemiliano, Philippo Franco, et in cap. Si sententia, de Sententia excomm., in 6; et Ancharrano, in Clement. unica de Rebus Eccles. non alien., num. 12; Soto, Sylvestro et aliis Summistis.

7. *Quid de personali speciali.* — *Ratio dubitandi.* — De interdicto denique personali speciali facile concluditur ex dictis posse ab Episcopo tolli; an vero possit etiam auferri a quolibet proprio sacerdote, seu ordinario confessore, qui possit absolvere a peccatis mortalibus, dubitari potest. Pars enim negativa videtur concludi ex dictis; nam gravius est hoc interdictum respectu talis personæ, quam sit interdictum communitatis respectu singularum personarum, quia particulare interdictum non ponitur sine propria culpa talis personæ, per generale autem interdictum ligatur persona sine propria culpa; ergo si hoc vinculum, quod sine propria culpa contrahitur, ab inferiori sacerdote auferri non potest, multo minus poterit illud auferri, quod propter propriam culpam positum est. Et confirmatur, quia alias posset parochus absolvere a generali interdicto eum, propter cuius culpam positum est, cum tamen non possit absolvere alios innocentes, quod, quam sit absurdum, per se satis patet. Sequela probatur, quia interdictum illud respectu ejus,